

1.

SZAKDOLGOZATI TÉMAVÁZLAT és ÖSSZEFOGLALÁS

Hallgató neve: Fabiné Borbás Anikó
Neptun kódja: NDB14F
Munkarend: Távoktatás
Szak/specializáció: gazdálkodás és menedzsment szak
vállalkozásszervezés szakirány
Értesítési címe: 2074 Perbál, Hunyadi utca 1.
Telefon (mobil): +36 20 9822 001
e-mail címe: borbasaniko@t-online.hu, borbasaniko@freemail.hu

A szakdolgozat címe: A társadalmi felelősségvállalás környezeti dimenziója -
a fenntarthatóság elérésének lehetőségei

A szakdolgozat készítésének helye:

Vállalat neve: -
Vállalat címe: -
Külső konzulens
Neve, beosztása: Stockbauer Éva, külső konzulens
E-mail cím, stockbauer.eva@gmail.com
telefonszám: +36 70 529 2087

A szakdolgozat részletes vázlata:

1. Bevezetés
2. A fenntartható fejlődés
  - 2.1. A fenntartható fejlődés meghatározása
  - 2.2. Meghatározás egy közösség szempontjából
  - 2.3. Meghatározás az egyén szempontjából
3. Az oktatási, nevelési intézmények lehetőségei, felelőssége, illetve szerepe a fenntarthatóságban és a fenntarthatóságra nevelésben
4. A háztartások felelőssége és szerepe a fenntarthatóságban
  - 4.1. Tudatos vásárlás a háztartásoknál
    - 4.1.1. Vászontáska, textilzacskó, újrászalvéta / újratasak stb.
  - 4.2. Étkezés és főzés egyebek a fenntarthatóság tükrében
    - 4.2.1. Étkezés és főzés
    - 4.2.2. Kulacs, ételtartó doboz, evőeszközkészlet
  - 4.3. Ruházkodás, és a kapszulagardrób mozgalom
  - 4.4. Energiatakarékosság a háztartásban
  - 4.5. Víztaakarékosság a háztartásban
  - 4.6. Haszonkert
  - 4.7. Környezetkímélő takarítás, tisztálkodás
    - 4.7.1. Környezetkímélő takarítás
    - 4.7.2. Környezetkímélő tisztálkodás
  - 4.8. Hulladék a háztartásoknál
    - 4.8.1. Zero-waste mozgalom, nullahulladék (közeli) életmód
    - 4.8.2. Csomagolás mentes üzletek, csomagolás mentes vásárlás
    - 4.8.3. Szelektív hulladék gyűjtés
    - 4.8.4. Biodegradálható hulladékok, komposztálás
    - 4.8.5. Higiéniai termékek a hulladékmentesség jegyében
  - 4.9. Szemléletformáló kampányok, mozgalmak a fenntarthatóság jegyében
5. Kérdőív alapján kapott válaszok összesítése, áttekintése
6. Összefoglalás
7. Irodalomjegyzék

BEVEZETÉS

A témaválasztásom aktualitását a mindennapjainkban jelen lévő klímavészhelyzet, klímaváltozás adta.

Ennek oka, hogy Földünk népessége rohamosan növekszik. A növekedés a Földön nem egyenletes, jelentős része a fejlődő országokra esik. Erősödik az urbanizáció, növekszik az ipari termelés, fogynak a nyersanyagok.

Az óriási mértékű fejlődés nem csak a gazdaság és az életszínvonal növekedését eredményezte, de mintegy annak mellékhatásaként Földünket is rombolja.

A klímaváltozás oka az emberi tevékenység, az üvegházhatású gázok kibocsátása. A növekvő hőmérséklet kedvezőtlen hatása, hogy Földünk melegszik ezáltal pedig a biodiverzitás csökken. A kialakuló időjárási változások miatt romlik a talajminőség, fogynak a vízkészletek és a természeti erőforrások kimerülése érzékelhető. (MEDVÉNÉ DR. SZ K. 2013)

Magyarországot mikroklímája miatt jobban érinti az éghajlatváltozás, hőmérséklete világátlag felett emelkedik, gyakoribb az aszályos időszak, és az azt követő rövid idő alatt hirtelen lehulló csapadék. Az időjárás kiszámíthatatlanabbá vált, az élelmiszertermelés nehezebb. „Meg kell védenünk a még megmaradt élővilágot, biztosítani kell az ökoszisztéma fennmaradását, hiszen az garantálja számunkra is az életfeltételeket.” (Forrás: Greenpeace Magyarország, 2019, <https://www.greenpeace.org/hungary/blog/4580/klimavalsag-vagy-klimakatasztrofa/>;

Hozzáférés: 2020.05.10)

Az ENSZ első környezetvédelmi világértekezletét 1972-ben, Stockholmban tartották. 1984-ben megalakult az ENSZ Közgyűlés Környezet és Fejlődés Világbizottsága, mely 1987-re elkészítette "Közös Jövők" című jelentését. A Közös Jövők jelentésben szerepel először a fenntartható fejlődés fogalma. Az ENSZ közgyűlése ezt követően hívta össze 1992-ben, Rio de Janeiróban a Környezet és Fejlődés Világkonferenciát. A nemzetközi közösség ekkor átfogó cselekvési tervet fogadott el. 2002-ben Johannesburgban gyűltek össze a világ vezetői a Fenntartható Fejlődés Világ csúcsertekezletre, hogy értékeljék az elmúlt tíz év eredményeit és meghatározzák a további teendőket.

(Források: <http://www.unesco.hu/termeszetudomany/fenntarthato-fejlodesre/fenntarthato-fejlodes>, <https://www.vg.hu/vilaggazdasag/vilaggazdasag-velemeny/2020-a-fenntarthatosag-eve-2-2059812/> Hozzáférés: 2020.05.10)

2015-re elkészült és New Yorkban elfogadásra került egy új fenntartható fejlődési és fejlesztési keretrendszer, az Agenda 2030. Az agenda középpontjában a fenntartható fejlődési célok (Sustainable Development Goals, SDG, 17db) állnak.

Dolgozatomban a háztartások szemszögéből vizsgálom a fenntartható fejlődést, 3 kiválasztott fenntartható fejlesztési cél kérdéskörére fókuszálva. Ezek az alábbiak:

„2. cél: Az éhezés megszüntetése, az élelmezésbiztonság és a jobb táplálkozás megteremtése, valamint a fenntartható mezőgazdaság támogatása

12. cél: Fenntartható fogyasztási és termelési minták kialakítása

15. cél: A szárazföldi ökoszisztémák fenntartható használatának védelme, visszaállítása és támogatása, az erdők fenntartható használata, az elsivatagosodás leküzdése, a talajromlás megállítása és a pusztulás visszafordítása, és a biológiai sokféleség további csökkenésének megállítása” (Forrás: <https://www.ksh.hu/sdg>, hozzáférés: 2020.05.10)

Dolgozatomban áttekintettem azokat a lehetséges megoldásokat, amelyek megítélésem szerint a megoldást adhatják egy-egy fenntartható fejlődési cél elérése érdekében.

Kutatásomhoz először a tudatos vásárló, fogyasztó ismerveit gyűjtöttem össze, hogy annak ismeretében végezhessem az adatgyűjtést.

Primer kutatásomat kérdőív segítségével végeztem 148 fő kitöltésével. A kérdőív segítségével azt vizsgáltam, hogy a kitöltők mennyire elhivatottak a megadott fenntartható fejlődési célok elérésében, illetve a kapott válaszok mennyiben egyeznek az általam feltételezett válaszokkal, válaszok arányával.

A kérdőívekre kapott válaszokat különböző relációkban, és különböző preferenciák alapján diagrammok, ábrák segítségével, illetve szövegesen elemeztem, hogy megfeleltek-e az alább megadott feltételezéseimnek.

Kutatásomnál abból indultam ki, hogy a fentebb kijelölt három fenntartható fejlődést szolgáló cél megvalósulása érdekében, ismerve a jelenlegi globális problémákat, érezve és megtapasztalva a nehézségeket az emberek nagy része elkezdett cselekedni, és lépéseket tenni annak érdekében, hogy a Föld és ezáltal az emberiség pusztulását elkerülhessük.

Úgy gondoltam, hogy a cselekvéshez szükséges, hogy az emberek tudatosan gondolkozzanak, vásároljanak, fogyasszanak, tudatosan éljék a mindennapjaikat.

A tudatos életvitelhez szükséges, hogy széleskörű ismeretekkel rendelkezzenek, különösen a globális problémákkal, a fenntarthatósággal, a fenntartható életmóddal kapcsolatosan. Tudatos döntést, csak megfelelő információk birtokában hozhatunk.

A tudatos vásárlók, fogyasztók megítélésem szerint törekednek arra, hogy életvitelükkel a Földet ne rombolják, így energiát, erőforrásokat nem pazarolnak. A Földet a környezetszennyezéstől védik, a hulladékokat egyrészt minimalizálják, másrészt szelektíven gyűjtik. Nyitottak az új információkra, és végül, de nem utolsó sorban a „Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!” elvet követik.

A következő kérdésekre szeretnék a kutatásaim segítségével válaszokat kapni:

- **A válaszadók milyen arányban írnak bevásárlásukhoz listát?**
- **A kerttel, udvarral rendelkezők hány százaléka termel magának zöldséget, gyümölcsöt?**
- **Az emberek hány százaléka ismerte fel azt, hogy a növényi hulladékok nem a vegyes hulladékba valók, hanem azokat komposztálni és a talajba visszaforgatni szükséges?**

- **Az élelmiszert maguknak termelők között milyen arányban vannak azok, akik nem ássák fel a kertjüket?**
- **A növénytermesztéssel foglalkozók milyen arányban használnak mulcsot a kertjükben?**
- **Az emberek hány százaléka főz rendszeresen (naponta/kétnaponta) saját magának/családjának?**
- **Milyen arányban tartják a válaszolók fontosnak, hogy csomagolásmentesen vásároljanak?**
- **A vásárlók milyen megoszlásban visznek magukkal bevásárlásaik alkalmával bevásárló táskát/hátizsákot vagy műanyag zacskó kiváltására is alkalmas többször használatos textil zsákot, egyéb tároló edényt?**
- **A kitöltők hány százaléka gyűjti szelektíven a hulladékot?**
- **A válaszadók hány százaléka használ nagyrészt környezetkímélő tisztítószeret?**

Irodalomjegyzék

- BOKOR, T. PH.D., A fenntartható fejlődésre nevelés lehetőségei című tanulmány, p.6,
http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/2882/1/fenntart_fejl_neveles.pdf; Hozzáférés:
2020.05.11
- Dudás K., A tudatos fogyasztás dimenziói, VEZETÉSTUDOMÁNY XLII. ÉVF. 2011. 7–
8. szám: <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/2621/1/vt2011n7-8p47-55.pdf>; Hozzáférés:
2020.05.10
- DR. KISS K., Út a nulla hulladékképzés felé zöld gazdaságélénkítéssel, 2010, p.6.,
https://www.levego.hu/site/assets/files/4851/15-hulladek-gszt2010_0.pdf, Megtekintés:
2020.05.10
- EARL BABBIE: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, (Balassi Kiadó., Budapest
2008.)
- GYULAI I., Kérdések és válaszok a fenntartható fejlődésről [e-könyv], (Magyar
Természetvédők Szövetsége, Budapest 2008., Elérhető:
<https://mek.oszk.hu/09500/09582/09582.pdf> [Hozzáférés dátuma: 2020.01.07.]
- GYULAI I.,: A fenntartható fejlődés [e-könyv], Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért
Alapítvány, Miskolc, 2012., Elérhető: <http://mek.oszk.hu/15500/15563/15563.pdf>
[Hozzáférés dátuma: 2020.01.07.]
- GYULAI I.,: A fenntartható fejlődés [e-könyv], Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért
Alapítvány, Miskolc, 2012., Elérhető: <http://mek.oszk.hu/15500/15563/15563.pdf>
[Hozzáférés dátuma: 2020.01.07.]
- KASZÁNÉ DR. K. M., Hulladékgyalogkodás (Debreceni Egyetem, 2013). p.14,
<http://eta.bibl.u-szeged.hu/1311/1/hulladegzaldalkodas.pdf>, Megtekintés: 2020.05.10
- KEREKES S., - SZLÁVIK L.,: A környezeti menedzsment közgazdasági eszközei (Complex
Kiadó, 2003.)
- KÓSI K., - VALKÓ L.,: Környezetmenedzsment (Typotex, 2006.)
- KÖLES P.,: Települési csapadékvíz gyalogkodás (Szent István Egyetem - kiadó 2011)
[https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010-
0019_Telepulesi_csapadekviz_gzaldakodas/ch07s02.html](https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010-0019_Telepulesi_csapadekviz_gzaldakodas/ch07s02.html); Hozzáférés: 2020.05.11

MEDVÉNÉ DR. SZABAD K.,: A fenntartható fejlődés gazdaságtana, 2013, [e-könyv]
(https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_a4_1049_1051_fenntarthatofejl_2/bevezetes_X83TzHg57PQ8O1J9.html) [Hozzáférés dátuma: 2020.05.10])

TÓTH A.,: Dobd ki a szemetest! Hulladékcsökkentés lépésről lépésre (Lelkesedés, Tanulás, Szabadság, 2018.)

„5R” kifejezés <https://zerowastehome.com/>; Megtekintés: 2020.05.08

7 tipp a fenntartható étkezéshez, <https://tudatosvasarlo.hu/cikk/7-tipp-fenntarthato-etkezeshez>; Hozzáférés: 2020.05.13

A divat környezetszennyező árnyoldalai, 2015, <https://greenfo.hu/hir/a-divat-kornyezetszennyezo-arnyoldalai/>, Hozzáférés: 2020.05.13

A fejlődés indikátorai Magyarországon, 2018;
<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/fenntartfejl/fenntartfejl18.pdf>;

Megtekintés: 2020.05.08

A fenntartható fejlődés fogalma, 2018, <https://eionet.kormany.hu/a-fenntarthato-fejlodes-fogalma>; Hozzáférés: 2020.05.10

A fenntartható fejlődési célok és az Agenda 2030 keretrendszer
<https://www.ksh.hu/sdg>; Hozzáférés: 2020.05.10

A tudatos vásárló (új) 12 pontja; A Tudatos Vásárlók Egyesületének honlapja alapján: <https://tudatosvasarlo.hu/12pont>; Megtekintés: 2020.05.10.

A tudatos vásárló 12 pontja; A Tudatos Vásárlók Egyesületének honlapja alapján: <https://tudatosvasarlo.hu/regi12pont>; Hozzáférés: 2020.05.10

Bea Johnson: A zero waste életmód gazdagabbá tesz, nem szegényebbé,
(<https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/beat-johnson-zero-waste-hulladekmentesseg-interju/>); Megtekintés: 2020.05.08)

Csomagolásmentes boltok térképe, <https://xforest.hu/csomagolasmentes-boltok-terkepe/>, Megtekintés: 2020.05.08

Csökken a magyar lakosság érdeklődése a fenntarthatóság iránt, 2016,
<http://www.alternativenergia.hu/wwf-csokkent-a-magyar-lakossag-erdeklodese-a-fenntarthatosag-irant/77911>, Megtekintés: 2020.05.08

Élj Környezettudatosan! <https://wwf.hu/cselekedj/elj-kornyeztudatosan/>; Letöltés:
2020.05.13

Energiatakarékos ötletek otthonra,
[https://kornyezetvedelem.weebly.com/blog/energiatakarékos-otletek-otthonra](https://kornyezetvedelem.weebly.com/blog/energiatakarékos-otletek-otthonra;);

Hozzáférés: 2020.05.13

Felelős Gasztróhős, Szívószálmentes augusztus, 2017,
https://gasztrohos.blog.hu/2017/08/01/szivoszalmentes_augusztus, Megtekintés:

2020.05.11

Fenntarthatóság: <https://kornyezetvedelem.weebly.com/fenntarthatosag.html#>,

Hozzáférés: 2020.03.11

Folyékony vagy szilárd szappan?, <https://humanitytudastar.hu/folyekony-vagy-szilard-szappan/>; Megtekintés: 2020.05.11

Greenpeace Magyarország: Miért válaszd a vászontáskát az eldobható műanyag szatyor helyett?, 2019, <https://www.greenpeace.org/hungary/blog/4114/miert-valaszd-a-vaszontaskat-az-eldobhato-muanyag-szatyor-helyett/>, Letöltés: 2020.05.12

Itt a használtruha-szeptember a műanyagmentes július után, 2019,
<https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/itt-a-hasznaltruha-szeptember-a-muanyagmentes-julius-utan/>, Megtekintés: 2020.05.11

Johannesburgi nyilatkozat a fenntartható fejlődésről;
https://www.parlament.hu/biz38/korb/dok/kiadv/fennt_a.htm, Letöltés ideje:

2020.02.23

Kampány az egészséges élelmiszerért és a fenntartható mezőgazdaságért
<http://www.alternativenergia.hu/kampany-az-egeszseges-elelmiszerert-es-a-fenntarthato-mezogazdasagert/79941>; Megtekintés: 2020.05.08

Kapszula gardrób | hogyan válassz évekig hordható ruhákat?

<http://www.krisztakertesz.com/fenntarthato-divat/kapszula-gardrob-hogyan-valasz-evekig-hordhato-ruhakat/>; Hozzáférés: 2020.05.13

Komposztálás a kiskertben, <http://okogazd.kertk.szie.hu/biokert/alapelvek-gyakorlatban/komposztalas-kiskertben>; Hozzáférés: 2020.05.08

Komposztálás a kiskertben, <http://okogazd.kertk.szie.hu/biokert/alapelvek-gyakorlatban/komposztalas-kiskertben>; Hozzáférés: 2020.05.08

- Konyhakerti talajművelés – másképp;
<http://onellatas.hu/elelmiszeronellatas/talajmuveles/talajmuveles.html>; Megtekintés:
2020.05.08
- Környezetbarát takarítás, <https://humusz.hu/blog/haztartas/kornyeztbarat-takaritas>;
Hozzáférés: 2020.05.15
- Liquid vs. Bar Soap: Which is better?, <https://oliverthom.com.au/blogs/looks/liquid-vs-bar-soap-which-is-better>, Megtekintés 2020.05.11
- Miért fontos szezonálisan étkezni? <https://julka.hu/blog/miert-egyel-szezonalis-elelmiszert/>, Hozzáférés: 2020.05.13
- Minek gyűjtssem szelektíven a szemetet, ha utána úgyis összeöntik?
<https://humusz.hu/faq/minek-gyujtsem-szelektiven-szemetet-ha-utana-ugyis-osszeontik>, Megtekintés: 2020.05.10
- Mosható pelenka pro és kontra, <https://www.zoldbolt.hu/magazin/moshato-pelenka-pro-es-kontra>, Megtekintés: 2020.05.10
- Műanyagmentes július túl drasztikus? Így kezdj neki,
<https://zoldneklennijo.hu/muanyagmentes-julius/>, Hozzáférés: 2020.05.13
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia, 2007,
http://www.nefmi.gov.hu/letolt/felsoo/fejlesztes/4_3_1_nemz_fenntfejl_strat_080402.pdf (Megtekintés: 2020.05.10)
- Növénytársítások, <http://okogazd.kertk.szie.hu/biokert/alapelvek-gyakorlatban/novenytarsitasok>; Hozzáférés: 2020.05.08
- Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future <http://www.ask-force.org/web/Sustainability/Brundtland-Our-Common-Future-1987-2008.pdf>; Megtekintés: 2020.05.08
- Safe soap, https://www.nytimes.com/2007/07/10/science/10qna.html?_r=0%C2%A0,
Megtekintés: 2020.05.11
- SecondHandSeptember 2019, <https://oxfamapps.org/secondhandseptember/>,
Megtekintés: 2020.05.11

Szabaduljunk meg a műanyagoktól legalább egy hónapra: jön a műanyagmentes július, 2019, <https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/szabaduljunk-meg-a-muanyagoktol-legalabb-egy-honapra-jon-a-muanyagmentes-julius/>, Megtekintés: 2020.05.08

Szatyorkölcsönzők a környezettudatosság új hírnökei Telkiben, <https://sokszinuvidek.24.hu/eletmod/2019/10/16/szatyorkolcsonzo-szatyorpont-kornyeztudatos-kezdemenyezés-telki/>; Megtekintés: 2020.05.12

Szutyó Challenge, <https://sokszinuvidek.24.hu/eletmod/2020/02/19/szutyochallenge-kihivas-szutyopont-kornyeztudatossag-oko/>, Megtekintés: 2020.05.10

Talajtakarás előnyei, <http://okogazd.kertk.szie.hu/biokert/alapelvek-gyakorlatban/talajtakaras-mulcsozas>; Hozzáférés: 2020.05.08

Termékteszt mosható intimbetétek, 2016, <https://tudatosvasarlo.hu/cikk/termekteszt-moshato-intimbetetek>, Megtekintés: 2020.05.10

Tudatos Vásárlók Egyesülete által fenntartott <https://tudatosvasarlo.hu> honlap, Megtekintés: 2020.05.01

WWF csökkent a magyar lakosság érdeklődése a fenntarthatóság iránt <http://www.alternativenergia.hu/wwf-csokkent-a-magyar-lakossag-erdeklodese-a-fenntarthatosag-irant/77911>; Megtekintés: 2020.05.08

Zero waste home, <https://zerowastehome.com>, Megtekintés: 2020.05.08

A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200185.tv>, Megtekintés: 2020.05.11

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet, <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200110.kor>, Megtekintés: 2020.05.11

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200363.kor>, Megtekintés: 2020.05.11

ÖSSZEFOGLALÁS

A társadalmi felelősségvállalás környezeti dimenziója –
a fenntarthatóság elérésének lehetőségei

Fabiné Borbás Anikó
távoktatás / gazdálkodás és menedzsment szak / vállalkozásszervező specializáció

A fenntartható fejlődés fogalmát többen, több nézőpontból szemlélve, és többféleképpen meghatározták az elmúlt évtizedekben. A lényegi megfogalmazás azonban mindig tartalmazza azt az alapgondolatot, hogy csak úgy lehetséges fenntarthatóan fejlődünk, ha vigyázunk természeti értékeinkre, kíméletesen bánunk az erőforrásokkal, és óvjuk a Földet.

A fenntartható fejlődést csak úgy tudjuk elérni, ha az egyének, a különböző csoportok és közösségek, az intézmények, a vállalatok, a különböző térségek, az országok, az államok, az egész világ minden egyes résztvevője felelősséget vállal, és a fenntarthatósági célok és az által fenntarthatóság megvalósításában.

A fenntarthatósági célokat, és a célok által kijelölt feladatokat senkinek nem szabadna figyelmen kívül hagynia, hiszen globális szinten minden összeadódik. Azzal, hogy valahol a természetből erőforrást vonunk el, azzal összességében elveszünk valamit, ami mindannyiunké volt, és lett volna a jövőben. Az erőforrások felhasználásánál fontos a mértéktartás is, és annak figyelembevétele, hogy a felhasznált erőforrás pótlása megvalósul-e a szükséges időn belül akár megújulás, akár a technológiai fejlődés eredményeként más forrásból. Azért is fontos a mértéktartás, mert a szükséges időt, amikor újra szükségünk lesz az erőforrásra, és a technológiai fejlődés alakulását sem tudhatjuk előre. A közös Földünk jövője és mindannyiunk jóléte közös érdekünk, így közös felelősségünk is kell legyen.

Saját felelősségünk az is, hogy közvetlen környezetünkben mit teszünk, milyen célt tudunk megvalósítani, de az is, hogy egyéni forrásfelhasználásunkkal, egyéni megvalósításainkkal, egyéni teljesítményünkkel hogyan hatunk tágabb környezetünkre, tágabb élőhelyünkre, a társadalom többi tagjára, vagy összességére, Földünk egészére.

Kutatásomhoz az Agenda 2030 céljai közül az alábbi hármat választottam:

„2. cél: Az éhezés megszüntetése, az élelmezésbiztonság és a jobb táplálkozás megteremtése, valamint a fenntartható mezőgazdaság támogatása

12. cél: Fenntartható fogyasztási és termelési minták kialakítása

15. cél: A szárazföldi ökoszisztémák fenntartható használatának védelme, visszaállítása és támogatása, az erdők fenntartható használata, az elsvatagosodás leküzdése, a talajromlás

megállítása és a pusztulás visszafordítása, és a biológiai sokféleség további csökkenésének megállítása” (Forrás: <https://www.ksh.hu/sdg>, hozzáférés: 2020.05.10)

A választásom azért esett a fentebb említett, kiragadott fenntartható fejlődésre vonatkozó célokra, mivel ezek az én értelmezésemben logikailag jól kapcsolódnak egymáshoz. A fenti célok külön-külön értelmezett megvalósítására tett lépéseink, a többi kiragadott cél megvalósítását is szolgálják (közvetve, vagy közvetlenül). A fenntartható fogyasztási és termelési minták kialakítására tett törekvéseink segítenek abban is, hogy egy fenntarthatóbb ökoszisztémát hozzunk létre. A talajromlás megállítására, a biodiverzitás szinten tartására tett intézkedéseink összessége hozzájárul ahhoz, hogy egy fenntarthatóbb mezőgazdaságot építsünk és támogassunk, ami által csökkenthetjük az éhezést, jobb minőségű táplálékhoz jutunk. Az értelmezéssel kapcsolatos fenntartási fejlődési célok megvalósítása a fenti példa alapján segítik a többi megvalósítását is.

A célok elérése azonban csak úgy lehetséges, ha minden eszközzel azon vagyunk, hogy a szükséges változásokat elő tudjuk idézni. Ennek pedig egyik feltétele, hogy a célokat, és a hozzájuk kapcsolódó feladatokat széles körben ismertté tegyük, az elért részcélok és célok ismertetésével, és az eredmények, és azok hatásainak bemutatásával együtt.

A fenntartható fejlődés megvalósítására irányuló célok között szerepel „Az inkluzív, méltányos és minőségi oktatás biztosítása, valamint az egész életen át tartó tanulás lehetőségeinek elősegítése mindenki számára” cél is. Ennek értelmében a társadalmat folyamatosan képezni kell, hogy annak minden tagja megismerje a célokat, a hozzá kapcsolódó feladatokat követendőnek tartsa, és megvalósításukban segíteni tudjon.

Fontos megértetni a társadalommal, hogy mindenkinek cselekednie kell, és felelősséget kell vállalnia. Nem mutogathatunk másokra, kimentve magunkat a feladatok és a felelősség alól.

Primer kutatásomon keresztül is bizonyítást nyert számomra, hogy a társadalom tagjai vagy nem mindig rendelkeznek a tudatos döntések meghozatalához szükséges összes információval, vagy nem képesek és hajlandóak felelősséget vállalni a döntéseikért.

Számomra a ruhabeszerzési kérdés, illetve a kérdésre adott válaszok megoszlása mutatott arra rá, hogy lehetséges, hogy nincs elég információja a társadalomnak a ruhaipar káros hatásairól,

vagy csak felelősségvállalási szintjük nem kielégítő. A kérdőívet kitöltők ugyanis a „csak új ruhát vásárolok” válaszok aránya számomra irreálisan magas 48% volt. Lehetséges, hogy mások az ismereteink és realitásaink is, de a kérdésre nem ilyen arányú „csak új ruhát vásárolok” válaszra számítottam. Persze a kérdés nem vizsgálta, hogy milyen gyakran vásárol a megkérdezett személy ruhát, vagy mennyit költ ruházkodásra.

Vannak olyan vizsgált témák, kérdések, amelyek azt mutatják számomra, hogy egy-egy kiragadott termék tekintetében a társadalom tagjai jól tájékozottak, és felelősségvállalási szintjük is közel kiváló. Ilyen kérdés volt a műanyag hulladékok szelektív gyűjtése vonatkozó kérdés, amelyből kiderült, hogy a válaszadók 87%-a szelektíven gyűjti a hulladékot, ami azt feltételezi, hogy (legalább részben, de) ismeri a műanyag hulladékok problémakörét, és hajlandó tenni azért, hogy a hulladék szelektálva legyen, ezáltal az pedig feldolgozásra kerüljön ahelyett, hogy élővilágunkat szennyezne, vagy szemétegetőkben végezne be életciklusát.

Vannak olyan vizsgált kérdéscsoportok, amelyek megítélésem szerint kapcsolódnak egymáshoz, a válaszokból azonban nem feltétlenül következtek erre. Ennek jellemző példája volt az alábbi két kérdés: „Fontosnak tartja-e Ön, hogy lehetősége szerint csomagolásmentesen vásároljon?” Eldöntendő kérdésként, igen, illetve nem válaszadási lehetőséggel alkalmaztam a kérdést. A válaszok értelmezése egyértelmű volt, a válaszadók 63%-a felelt igennel.

A kapcsolódó kérdés, amelynek válaszait viszonyítani szerettem volna a fentebb említett kérdéshez: „Visz-e Ön magával bevásárló kosarat/táskát/szatyrot/hátizsákot, illetve szütyőt, fedeles dobozt (egyszer használatos nylon tasakok kiváltására)?” A kérdésnél három válaszlehetőséget adtam meg, melyek közül a harmadik volt az egyértelmű nemleges válasz, az első kettő pedig differenciált a két igen között, azaz az első igen a csak táskát, szatyrot, hátizsákot jelentette, a második igen, pedig a kérdésben felsorolt összes termék használatát. A válaszadók ~5,5% (8 fő) jelölte a nem választ, míg 64%-uk csak táskát, szatyrot, illetve hátizsák opciót választotta, így a minden terméket használó válaszadók aránya ~ 30,5% (45 fő) volt. Számomra az első kérdésre adott válaszok ismeretében (37% nemleges válasz) nem volt logikus a második kérdésre adott „nem” válasz alacsony (~5,5%-os) aránya.

A kutatásomhoz a kérdőívet igyekeztem rövidebbre és könnyen megválaszolhatóra összeállítani. A kérdések egyszerűségét, és a válaszlehetőségek korlátozását azért használtam, hogy könnyebben és hatékonyan elemezhető adathalmazt kapjak. A tervezett kérdéseimet a kérdőív összeállításánál szűkítenem kellett, hogy vállalható legyen a kitöltése. Véleményem szerint a túl sok válaszlehetőséget kínáló, átláthatatlan kérdőívek kitöltését a válaszadók jelentős része vagy nem tölti ki, vagy csak odafigyelés nélkül végig kattintgatja, csak hogy túl legyen rajta.

A kérdőívben az általános kérdésekkel együtt 40 kérdés maradt, bár ennél több kérdést is szívesen elemeztem volna. A kérdések közül teljes egészében kimaradtak az energiatakarékosságra, megújuló energiaforrásokra és a közlekedésre vonatkozó kérdések is. A kérdőív túl hosszú szabásának elkerülése érdekében a fűtéssel, hűtéssel kapcsolatos kérdéskört is kihagytam. Érdekes lett volna elemezni, hogy a kitöltők milyen fogalmakat társítanak a fenntarthatósághoz, a fenntartható fejlődéshez. Szívesen kérdeztem volna még a kitöltőket a csomagolásmentes vásárlással kapcsolatos tapasztalataikról, észrevételeikről is. Kíváncsi lettem volna a ruhavásárlási szokások válaszainak okaira is, csak úgy, mint arra, hogy tudták-e vajon a kitöltők, hogy miért tettem fel a kert felásásra vonatkozó kérdésemet. Érdekelte volna az is, hogy milyen ismeretekkel rendelkeznek a válaszadók a permakultúra, vagy az ásás nélküli kertművelés, illetve a mélymulcsos növénytermesztés témakörökben. Érdekes lett volna azt is vizsgálni, hogy ki mit ért a tudatos vásárló, fogyasztó kifejezés alatt. A szappan készítési kérdés helyett pedig célszerűbb lett volna arra rákérdezni, hogy milyen arányban használnak a válaszadók tömb-, illetve folyékony szappant, illetve miért. Meglátásom szerint ezekből is izgalmas következtetéseket lehetett volna levonni.

Kérdőívem elemzésekor tapasztaltam, hogy néhány kérdésnél esetleg magyarázó szöveggel, vagy egyértelműbb válaszlehetőségekkel segíthettem volna a kitöltőket. Volt olyan kérdés, amelynél talán az adott válaszlehetőségek nem voltak egyértelműen megfogalmazva, ezáltal lehetséges, hogy ez az eredményeket torzította. (Ruházkodásra vonatkozó kérdés).

Összességében elmondhatom, hogy a kitöltések számosságával elégedett vagyok, és a kérdéseimre választ kaptam.

A kutatásom eredményeként kapott adatok segíthetnek rávilágítani a megoldandó problémakörökre. A fenntarthatósággal foglalkozó egyéneknek és csoportoknak is szolgáltatathat adatot.

A dolgozatom megírása során az elméleti, illetve irodalmi rész kidolgozása által az ismereteim bővültek, mindamelllett, hogy nagyban tudtam támaszkodni a gyakorlatban szerzett tapasztalataimra. Úgy hiszem, hogy mások számára is hasznos lehet a dolgozat tanulmányozása, mivel alkalmas az elméleti ismeretek bővítésére, rendszerezésére. Az általam megfogalmazott gyakorlati eljárások megismerésének lehetősége segíthet másokat a fenntarthatóbb életvitel megvalósításában.